

Provincie Zeeland

Richtlijnen MER
verwijdering communaal-
en industrieel slib

RICHTLIJNEN VOOR DE INHOUD VAN
HET MILIEU-EFFECTRAPPORT VOOR
DE VERWIJDERING VAN COMMUNAAL-
EN INDUSTRIEEL SLIB

Gedeputeerde Staten
5 december 1995

Inleiding

Hoofdpunten uit de richtlijnen

1.	<u>Probleemstelling, doel en besluitvorming</u>	1
1.1	Probleemstelling	1
1.2	Doel en besluitvorming	3
2.	<u>Voorgenomen activiteit en alternatieven</u>	6
2.1	Algemeen	6
2.2	Alternatieven	7
	2.2.1 Nulalternatief	9
	2.2.2 Meest milieuvriendelijk alternatief	9
3.	<u>Bestaande milieutoestand; autonome ontwikkeling; milieu-effecten</u>	10
4.	<u>Vergelijking van alternatieven</u>	11
5.	<u>Leemten in kennis</u>	12
6.	<u>Evaluatieprogramma</u>	12
7.	<u>Vorm en presentatie</u>	13
8.	<u>Samenvatting van het MER</u>	13

Bijlagen

- a. Brief van Commissie voor de milieu-effectrapportage dd. 16 oktober 1995 met de hoofdpunten van het advies en een samenvatting van de wijzigingen c.q. aanvullingen in de richtlijnen ten opzichte van dit advies.
- b. Adviezen- en inspraakreacties
- c. Tekst van de bekendmaking dd. 17 augustus 1995

Inleiding

Bij de zuivering van afvalwater in riool- en afvalwaterzuiveringsinstallaties in beheer bij de waterschappen en bij particulieren ontstaat naast het beoogde gezuiverde effluent ook zuiveringsslib. Als gevolg van de normering en kwaliteitseisen in het Besluit kwaliteit en gebruik Overige Organische Meststoffen (BOOM) is de afzetmogelijkheid van dit ontstane slib in de landbouw sterk afgenomen. Het grootste deel van het zuiveringsslib wordt daarom momenteel ontwaterd en naar een van de Zeeuwse stortplaatsen gebracht.

Een belangrijke doelstelling van het afvalstoffenbeleid is het beperken van de hoeveelheid te storten materiaal. Het vinden van andere mogelijkheden voor het be- of verwerken van zuiveringsslib is hiermee een verantwoordelijkheid van zowel de provincie Zeeland als de Zeeuwse slibproducenten geworden.

In het milieubeleidsplan Kerend Tij Twee is opgenomen dat vóór 1997, in overleg met de Zeeuwse waterschappen, een doelmatige verwijderingsmethode voor communaal- en industrieel slib moet zijn gekozen. Deze keuze dient d.m.v. een besluit te worden vastgelegd in het milieubeleidsplan. Voor het nemen van dit besluit zijn de Provinciale Staten van Zeeland bevoegd gezag.

Volgens de Wet milieubeheer dient ter onderbouwing van een dergelijk besluit een (m.e.r.)-procedure te worden doorlopen. Onderdeel van deze m.e.r. -procedure is het opstellen van een MER. De onderhavige richtlijnen en de reeds opgestelde startnotitie vormen de basis voor het uiteindelijke MER.

Met deze richtlijnen willen Gedeputeerde Staten namelijk aangeven wat het MER ten minste moet bevatten zoals bijvoorbeeld: welke alternatieven moeten worden beschouwd; welke aspecten moeten worden meegewogen en op welk detailniveau deze moeten worden uitgewerkt. Met deze richtlijnen bepalen Gedeputeerde Staten dus de inhoud van het MER, zodat Provinciale Staten uiteindelijk over voldoende informatie kunnen beschikken om, na overleg met de waterschappen, een besluit omtrent de keuze van een doelmatige verwijderingsmethode voor de verwijdering van communaal- en industrieel slib te kunnen nemen.

Initiatiefnemer voor het opstellen van een MER zijn de Provinciale Staten van Zeeland. Provinciale Staten van Zeeland zijn tevens bevoegd gezag omdat zij uiteindelijk het besluit nemen waarvoor het MER, als onderbouwing, wordt gemaakt. Op grond van het delegatiebesluit van 16 augustus 1994 nr. 947704/3 treden niet de Provinciale Staten van Zeeland, maar het college van Gedeputeerde Staten van Zeeland als initiatiefnemer op.

De bekendmaking van de start van de m.e.r. vond plaats in de Staatscourant van 17 augustus 1995

De startnotitie heeft van 18 augustus tot en met 30 september 1995 ter inzage gelegen bij de Directie Milieu en Waterstaat. In regionale dag-, nieuws- en huis-aan-huis bladen is de tervisielegging van de startnotitie bekendgemaakt. Per brief van 4 juli 1995 stelden Gedeputeerde Staten de commissie voor de m.e.r. en de wettelijke adviseurs, betrokken Waterschappen en de bij de provincie bekende slibproducerende bedrijven in de gelegenheid advies uit te brengen over de richtlijnen voor het op te stellen milieu-effectrapport.

Bij brief van 16 oktober 1995 heeft de Commissie voor de m.e.r. haar advies in de vorm van concept-richtlijnen uitgebracht. De aanbiedingsbrief, de hoofdlijnen van het advies en de reactie op het advies zijn opgenomen in bijlage a.

In bijlage b. zijn de gedurende tervisielegging ingekomen adviezen- en inspraakreacties aangegeven en samengevat inclusief de reactie hierop.

De onderhavige richtlijnen zijn opgesteld op basis van de startnotitie, het advies van de Commissie voor de m.e.r. en de binnengekomen adviezen- en inspraakreacties.

Bij het opstellen van de richtlijnen is er rekening mee gehouden dat het in het onderhavige geval een beleids-MER betreft. Dit houdt in dat het MER niet erg gedetailleerd hoeft te zijn. Verdere detaillering kan plaats vinden in een te zijner tijd op te stellen inrichtings-MER.

Hoofdpunten uit de richtlijnen

Samengevat komen de hoofdpunten uit de richtlijnen neer op het volgende:

1. De verwerkingscapaciteit moet betrekking hebben op een periode van 10 à 20 jaar, waarbij aandacht dient te worden besteed aan mogelijke kwalitatieve en/of kwantitatieve wijzigingen van de onderhavige slibsoorten.
2. Het vigerend beleid ten aanzien van preventie en hergebruik van zuiveringsslib dient aangegeven te worden
3. De beleidsuitgangspunten die worden gehanteerd bij de uiteindelijke keuze van de verwerkingsketens dienen aangegeven te worden.
4. In het MER zal moeten worden aangetoond, dat de locaties die in de streekplanuitwerking op ruimtelijke overwegingen voor afvalverwijderingslocaties zijn aangeduid, voor onderhavige alternatieven, ook op milieugronden en logistieke gronden verantwoord zijn. Hierbij dient gelet te worden op de keuze van de slibverwerkingstechniek(en) en de keuze tussen centrale of decentrale verwerking.
5. De wijze van verwijdering van ontstane reststoffen (van mogelijkheden voor hergebruik/nuttige toepassing tot en met het bepalen van de noodzakelijke stortcapaciteit) dient aangegeven te worden.
6. De verwijderingsketens die dienen te worden beschreven en te worden vergeleken bevatten de volgende eindverwerkingsmethode:
 - verbranding buiten Zeeland
 - verbranding in Zeeland
 - natte oxydatie, centraal en mogelijk ook decentraal
 - vergassing, centraal en decentraal
 - verglazen, centraal
 - composteren/biologisch drogen, centraal en decentraal
 - thermisch drogen buiten Zeeland

Tevens dienen hierbij te worden beschreven en vergeleken;

 - het nulalternatief
 - het meest milieuvriendelijk alternatief.
7. De globale gevolgen voor het milieu dienen te worden aangegeven. Voor de vergelijking van de alternatieven dient het gehele proces van verwijdering van het slib vanaf het ontstaan tot en met eindverwerking te worden meegewogen waarbij minimaal aandacht te worden besteed aan:
 - technische aspecten;
 - milieuhygiënische aspecten;
 - financiële aspecten;
 - logistieke aspecten;

1. Probleemstelling, doel en besluitvorming

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

1.1 Probleemstelling

Het MER moet in een uitgewerkte probleemstelling beschrijven voor welke knelpunten het voornemen een oplossing tracht te vinden. Daarvoor dient het een beknopt overzicht te geven van de aard, voorgeschiedenis en de achtergronden van het voornemen. Daartoe dient het gehele verwijderingstraject van het slib in beschouwing te worden genomen.

Het initiatief behelst een afvalstroom die ten dele door waterkwaliteitsbeheerders, ten dele door industrieën wordt veroorzaakt. Dit leidt ertoe, dat er ten aanzien van zowel de kwaliteit (die door veranderende waterzuiveringstechnieken kan wijzigen) als de kwantiteit onzekerheden bestaan. Dit geldt vooral voor het industrieel slib.

Het MER dient aandacht te besteden aan de te verwachten jaarlijkse hoeveelheden communaal en industrieel zuiveringsslib in de komende tien à twintig jaar; minimum- en maximumprognose, in nat volume per jaar¹. Het MER dient daarbij inzicht te verschaffen in de mate van onzekerheid van de schattingen en een overzicht van de te verwachten maatregelen of initiatieven op het gebied van preventie en hergebruik².

Het MER moet kort aangeven, hoe in de verwijdering van andere slibsoorten (dan die onder het voornemen vallen) wordt voorzien. Daarbij moet worden toegelicht, of er - gezien de samenstelling van deze slibsoorten en de in deze procedure te kiezen verwerkingstechniek(en) - perspectieven bestaan voor bundeling in de verwerking³.

Aangegeven moet worden wat het drogestofgehalte is en hoe stabilisatie en ontwatering (zullen) plaatsvinden. Ook de (in die jaren eventueel veranderende) chemische samenstelling moet zo goed mogelijk worden vermeld⁴. Aangeduid moet worden, in hoeverre deze veranderingen, en de

¹Zie ook reactie 9 c (bijlage b)

²Zie ook reactie 7 h, 3 j en 9 b (bijlage b)

³Zie ook reactie 1 a (bijlage b)

⁴Gehalten van (en eventueel chemische vorm van) fosfaten, stikstofverbindingen; zwavelverbindingen; kwik, cadmium, lood, chroom, koper, arseen, nikkel, zink, zilver; organische stoffen; minerale olie en van minerale olie afgeleide persistente oliën en koolwaterstoffen (totaal); organische halogeenvverbindingen (totaal: EOCl).

Indien relevant zou ook moeten worden ingegaan op gehalten van polychloorbifenylen (PCB's); calciumverbindingen; hexachloorbenzeen (HCB); andere persistente organochloorpesticiden zoals hexachloorcyclohexanen, de 'drins' en DDT complex; polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's); dioxines en furanen.

onzekerheden in de samenstelling, consequenties hebben voor de te kiezen verwerkingstechniek.

Tevens moet worden aangegeven, in hoeverre de keuze voor een bepaald alternatief als verwijderingsmethode consequenties kan hebben voor de acceptatie van slibkwaliteiten; met andere woorden hoe de samenhang is tussen te verwerken slibkwaliteiten en be- en verwerkingsmethoden.

1.2 Doel en besluitvorming

Uit de probleemstelling moet een concrete en duidelijke omschrijving van het doel worden afgeleid. Een heldere formulering van het doel geeft tevens criteria voor de afbakening van alternatieven.

Het MER moet aangeven of er verschillende doelstellingen zijn, onder welke omstandigheden deze doelstellingen afgeleide doelstellingen zijn, in hoeverre ze samengaan of strijdig zijn met andere doelstellingen en welke prioriteit aan elk van de doelstellingen wordt toegekend⁵.

Het doel mag niet zo beperkt zijn geformuleerd, dat reële alternatieven die voor het milieu gunstiger zijn op voorhand zijn uitgesloten.

Overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp)plannen en wetten, die randvoorwaarden stellen of beperkingen opleggen aan het besluit over de voorgenomen activiteit moeten kort worden behandeld. Hiertoe behoren ook de besluiten in het Provinciaal Milieubeleidsplan, het Waterbeheersplan, het TJPA en de in nationale wet- en regelgeving rond storten van afval.

Aandacht dient te worden geschonken aan de consequenties van de beleidsuitgangspunten ten aanzien van afvalpreventie⁶, hergebruik, nuttige toepassing⁷, thermische verwerking en storten.

Tevens moet aangegeven worden welke beoordelingscriteria, grens- en streefwaarden aan het vigerende milieubeleid kunnen worden ontleend.

Het MER moet duidelijk aangeven:

- dat het is opgesteld ter onderbouwing van een besluit over de verwijderingsmethode van communaal en industrieel zuiverings-slib;⁸
- dat dat besluit een uitwerking is van het provinciaal milieubeleidsplan Kerend Tij 2 en door Provinciale Staten zal moeten worden genomen; en
- dat in Kerend Tij 2 is bepaald, dat het besluit over slibverwerking vóór 1997 moet worden genomen.

Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdspad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken.

De besluiten die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren dienen te worden aangegeven. Hierbij is belangrijk, dat de consequenties van eventuele geplande wijzigingen in de bewerkingsmethoden (ook ontwatering) worden aangegeven.

Voor het opstellen van het MER is er in onderhavige situatie voor gekozen om een koppeling te maken tussen eindverwerkingsmethode en een aangenomen lokatie. De uiteindelijke beleidskeuze hoeft zich niet te

⁵Zo kan in de doelstelling worden aangegeven, aan welke uitgangspunten van het nationaal en het provinciaal afvalstoffenbeleid bij dit initiatief prioriteit wordt gegeven.

⁶Zie ook reacties 2 a, 3 i, en 9 b (bijlage b)

⁷Zie ook reacties 1 b, 2 a, 3 b, c, 5 b (bijlage b)

⁸Zie ook reactie 5 c (bijlage b)

richten op de voor het opstellen van het MER gekozen combinatie van locatie en techniek. Indien bijvoorbeeld het alternatief a. (verbranding buiten Zeeland, met als aanname verbranding in de toekomstige installatie van Slibverwerking Brabant te Moerdijk) een aanvaardbaar alternatief blijkt te zijn, dan kan bijvoorbeeld als uiteindelijk besluit worden gekozen voor: verbranding buiten Zeeland in gelijkwaardige installatie als die van Slibverwerking Brabant te Moerdijk. Dit besluit geeft dan de aanbieder van het slib de mogelijkheid om het slib af te voeren bijvoorbeeld naar de installatie bij DRSH te Dordrecht of naar een installatie in België. De aanbieder van het slib dient dan wel aan te tonen dat de wijze van verwijdering gelijkwaardig is aan de in het MER beschreven verwijderingketen.⁹

Ook is het mogelijk dat uiteindelijk, op basis van de gegevens in het MER, wordt gekozen voor een combinatie van alternatieven a tot en met j. Bijvoorbeeld alternatief g. (vergassing decentraal in Sloegebied) met alternatief b. (verbranding in Terneuzen).¹⁰

In het milieubeleidsplan Kerend Tij Twee is opgenomen dat vóór 1997, in overleg met de Zeeuwse waterschappen, een doelmatige verwijderingsmethode voor communaal- en industrieel slib moet zijn gekozen. Deze keuze dient d.m.v. een besluit te worden vastgelegd in het milieubeleidsplan. Voor het nemen van dit besluit zijn de Provinciale Staten van Zeeland bevoegd gezag. Volgens het in de startnotitie opgenomen tijdschema Beleids-MER Zuiveringsslib en wijziging KT-2 dient medio november 1996 het besluit in het milieubeleidsplan te zijn vastgelegd.

In het vigerend milieubeleidsplan Kerend Tij Twee is gesteld dat er tot het moment dat er, op basis van de onderhavige m.e.r. definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden (dus waarschijnlijk tot november 1996), afgezien van proefinstallaties, geen milieuvergunningen voor het verwerken van zuiveringsslib worden verleend.

Nadat er definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden worden vergunningaanvragen, voor het verwerken van communaal- en industrieel slib dat niet volgens BOOM in de landbouw kan worden afgezet, voor wat betreft de doelmatigheid getoetst aan deze besluitvorming die dan is vastgelegd in het milieubeleidsplan.

De richtlijnen vormen dus de basis voor een besluit omtrent de keuze van een verwijderingsmethode voor communaal- en industrieel slib dat voor initiatiefnemers voor inrichtingen voor het bewerken van onderhavig slib in de nabije toekomst bindend is.

In de startnotitie wordt er van uitgegaan dat de keuze van locaties voor verwerkingsinrichtingen buiten deze m.e.r.-procedure valt, omdat hier in het streekplan al uitgangspunten over zijn vastgelegd. In het MER zal wel moeten worden aangetoond, dat de locaties die in de streekplanuitwerking op ruimtelijke overwegingen voor afvalverwijderingslocaties zijn aangeduid ook op milieugronden (inclusief logistieke gronden), in verband met de slibverwerkingstechniek(en) en de keuze tussen centrale of decentrale verwerking, verantwoord zijn.

⁹Zie ook reactie 7 c en 3 d (bijlage b)

¹⁰Zie ook reactie 3 e en 7 d (bijlage b)

Duidelijk wordt gesteld dat er in onderhavige m.e.r.-procedure geen keuze voor een verwerkingslocatie wordt gemaakt.

2. Voorgenomen activiteit en alternatieven

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

2.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit omvat de volgende samenhangende keuzen:

- acceptatiebeleid en kwaliteitscontrole van het slib;
- (een mix van) verwerkingstechnieken en de bijbehorende eindvoorzieningen (bijvoorbeeld stortcapaciteit voor asresten)¹¹;
- de keuze tussen centrale of decentrale verwerking;
- uitgangspunten en voorwaarden voor locatiekeuze voor be- en verwerking van het slib.

Het gaat daarbij niet om een nieuwe locatiekeuze, maar om toetsing of de locaties die in de streekplanuitwerking op ruimtelijke overwegingen voor afvalverwijderingslocaties zijn aangeduid, ook op milieugronden (inclusief logistieke gronden) in verband met de slibverwerkingstechniek(en) en de keuze tussen centrale of decentrale verwerking, verantwoorde locaties zijn.

- de keuze voor verwerking binnen of buiten de provincie¹².

De alternatieven moeten worden beschreven voor zover er sprake is van gevolgen voor het milieu. Het is hierbij noodzakelijk om de alternatieven te splitsen in deelactiviteiten of modules zoals bv. voorbereiding, transport, eindverwerking.

Bij het beschrijven en vergelijken van de alternatieven dienen in ieder geval de volgende factoren in beschouwing te worden genomen:

- mogelijkheden voor lokale (voor-)bewerking¹³;
- logistiek¹⁴;

Dit aspect speelt vooral een rol bij de vergelijking tussen alternatieven waarbij nat transport voor de hand ligt en alternatieven anderszins. Hierbij zou het aantal kilometers per ton te transporteren slib moeten worden aangegeven;

- schaalgrootte (samenhangend met de keuze centraal/decentraal verwerken);

¹¹Zie ook reacties 1 b, en 7 b (bijlage b)

¹²Zie ook reactie 7 e (bijlage b)

¹³Zie ook reactie 3 f (bijlage b)

¹⁴Zie ook reactie 3 g, en 7 d (bijlage b)

- locaties van de eindverwerkingsinstallaties¹⁵;
- mogelijkheden voor samenwerking met derden in of buiten de provincie¹⁶;
- perspectieven voor naschakeling van technologisch nieuwere eindverwerkingstechnieken¹⁷;
- mogelijkheden voor nuttige toepassing van reststoffen (inclusief afzetmogelijkheden)¹⁸.

2.2 Alternatieven

Onder de term alternatief wordt in deze richtlijnen verstaan, de gehele verwijderingsketen na het ontstaan van het slib.

De startnotitie noemt drie of vier alternatieve verwerkingsmethoden om in het MER te beschouwen, en sluit enkele verwerkingsmethoden als alternatief uit. Elders worden aan de drie verwerkingsmethoden ook locaties gekoppeld, waardoor zes alternatieven ontstaan.

Het is noodzakelijk om in het MER een beperkt aantal (combinaties van) verwerkingsmethoden te beschouwen. Naar aanleiding van de inspraakreacties, het advies van de commissie m.e.r. en het gestelde in het definitieve Besluit stortverbod afvalstoffen is gekozen om het aantal in de alternatieven uit te breiden.

Wel wordt duidelijk gesteld dat het mogelijk is dat gedurende het beschouwen van de in dit hoofdstuk genoemde alternatieven a. tot en met j., op basis van een goede motivatie met duidelijke argumenten, alternatieven niet verder in beschouwing worden genomen.

De uiteindelijk te beschouwen alternatieven dienen minimaal te voldoen aan de volgende criteria:

- de techniek dient aan te sluiten bij de te verwachten hoeveelheden vrijkomend slib in Zeeland;
- er dient sprake te zijn van een eindverwerkingstechniek die voor het jaar 2000 kan worden gerealiseerd;
- er dient, ook op langere termijn, uitzicht te zijn op hergebruik, nuttige toepassing of stort van de reststoffen.

De volgende alternatieve verwijderingsketens voor communaal-en industrieelslib worden in het m.e.r. meegenomen:

- a. de verwijderingsketen met als eindverwerkingsmethode verbranding buiten Zeeland, met als aanname verbranding in de toekomstige installatie van Slibverwerking Brabant te Moerdijk.
- b. de verwijderingsketen met als eindverwerkingsmethode verbranding binnen Zeeland te Terneuzen.

¹⁵Zie ook reactie 7 c (bijlage b)

¹⁶Zie ook reacties 7 c, e en 9 c (bijlage b)

¹⁷Zie ook reacties 7 f en 8 (bijlage b)

¹⁸Zie ook reacties 1 b, 3 c, 5 b en 6 (bijlage b)

Bij dit alternatief dient er rekening mee te worden gehouden dat er ook industrieelslib (wat op basis van samenstelling gevaarlijk afval kan zijn) afkomstig van buiten de provincie in de installatie wordt verbrand.

- c. de verwijderingsketen met als eindverwerkingsmethode een nog nader te bepalen vorm van natte oxydatie. Voor de vergelijking in de m.e.r. dient daarbij eerst gekozen te worden uit een van de volgende systemen: Kenox, Zimpro, Loprox of Vertech.¹⁹ (*)
- d. de verwijderingsketen met de in c gekozen eindverwerkingstechniek decentraal in Sloegebied en Kanaalzone. (*)
- e. de verwijderingsketen met als eindverwerkingsmethode vergassing, centraal in het Sloegebied.
- f. de verwijderingsketen met als eindverwerkingsmethode vergassing, decentraal in het Sloegebied en Kanaalzone.
- g. de verwijderingsketen met als eindverwerkingsmethode verglazen, centraal in het Sloegebied.²⁰
- h. de verwijderingsketen met als eindverwerkingsmethode composteren/biologisch drogen, centraal in het Sloegebied.²¹
- i. de verwijderingsketen met als eindverwerkingsmethode composteren/biologisch drogen, decentraal in het Sloegebied en Kanaalzone.²²
- j. de verwijderingsketen met als eindverwerkingsmethode thermisch drogen, met als aanname de installatie van Heeren te Roosendaal.²³

(*) Voor de keuze uit een van de natte-oxydatie technieken dienen er heldere en eenduidige (bijvoorbeeld technische, financiële, logistieke, milieu-) criteria vast te worden gesteld voor het slibverwijderingsbeleid, en beknopt de beschikbare verwerkingstechnieken hiertegen af te wegen.

Na de keuze van de techniek dient op basis van duidelijke criteria te worden bepaald of het zinvol is om de gekozen natte-oxydatie techniek ook decentraal in het Sloegebied en de Kanaalzone in het m.e.r. mee te nemen.

Voorts dient men in het MER het gehele verwijderingstraject van het

¹⁹Zie ook reactie 1 c en 2 b (bijlage b)

²⁰Zie ook reactie 1 c, 3 a, 7 f en 8 (bijlage b)

²¹Zie ook reactie 2 b, 3 a, 4, 6 en 7 f (bijlage b)

²²Zie ook reactie 2 b, 3 a, 4, 6 en 7 f (bijlage b)

²³Zie ook reactie 2 b, 3 a, 7 f en 10 a (bijlage b)

slib centraal te stellen en voor de periode tot 2005²⁴ aan te geven:

- waar het communaal en het via dit initiatief te bewerken industrieel zuiveringsslib in welke hoeveelheden ontstaat;
- welke bewerking van het slib (stabilisatie ontwatering) op welke locaties plaatsvindt;
- welke transportmogelijkheden voor slib er bestaan.

Deze informatie is mede noodzakelijk voor de keuze tussen centrale en decentrale oplossingen.

In relatie tot de onzekerheden in kwaliteit en kwantiteit van het te verwerken slib dient voor elk alternatief te worden aangegeven, in hoeverre er automatisch mogelijkheden bestaan voor verwerking van andere kwaliteiten of kwantiteiten en welke mogelijkheden er bestaan om op korte termijn aanpassingen te plegen (flexibiliteit).

De keuze van de beschouwde alternatieven moet worden gemotiveerd. Bij de motivering gaat vooral de aandacht uit naar de milieuargumenten²⁵.

Om een onderlinge vergelijking mogelijk te maken moeten de te vergelijken alternatieven tot op hetzelfde detailniveau worden uitgewerkt.

2.2.1 Nulalternatief

Aan de hand van het doel van de activiteit, zoals elders in het MER beschreven, moet worden aangegeven dat de situatie, waarbij de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven niet plaatsvindt, geen reëel alternatief (nulalternatief) is. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige situatie en autonome ontwikkeling²⁶ als referentiekader.

2.2.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

Gemotiveerd moet worden aangeduid, wat als meest milieuvriendelijke alternatief moet worden beschouwd. Het meest milieuvriendelijke alternatief moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer;
- het moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu;
- het moet gericht zijn op het zo veel mogelijk voorkomen van nadelige milieugevolgen, dan wel het behalen van een maximale milieuwinst;
- het moet (evenals de andere alternatieven) integraal zijn, dat wil zeggen de gehele verwijderingsketen beschouwen vanaf het ontstaan van het slib²⁷.

²⁴Daarbij is belangrijk hoe de situatie op moment van verschijnen van het MER is, welke veranderingen via besluiten zijn vastgelegd en eventueel welke overige wijzigingen kunnen worden voorzien.

²⁵Zie ook reactie 2 d, 3 h, 7 g en 9 d (bijlage b)

²⁶Zie hoofdstuk 3 van de richtlijnen.

²⁷Zie reactie 5 d (bijlage b)

Voor zover het meest milieuvriendelijke alternatief zou inhouden, dat er een andere bewerking van het slib zou moeten plaatsvinden dan nu geschiedt of waarvoor nu plannen worden gemaakt, dient te worden aangegeven in hoeverre de waterkwaliteitsbeheerders respectievelijk industrieën waarop dit initiatief betrekking heeft, bereid zijn mee te werken aan zo'n oplossing.

3. Bestaande milieutoestand; autonome ontwikkeling; milieu-effecten

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

Ervan uitgaand, dat deze m.e.r.-procedure zich afspeelt op beleidsniveau kan in dit onderdeel van het MER zeer beknopt een beeld worden geschetst van de milieukwaliteit in de provincie en vooral van de bestaande (en eventueel te verwachten) milieuknelpunten.

De milieu-informatie voor de verschillende alternatieven betreft dan globale en vergelijkende informatie over:

- grondstoffenverbruik (toeslagstoffen bij slibbewerking);
- brandstofverbruik (bij bewerking en transport);
- ruimtebeslag (inclusief geur- en geluidzone);
- (mogelijke) (diffuse) emissies naar water, bodem en lucht²⁸;
- mogelijkheden voor nuttige toepassing van reststoffen (ketenbeheer).²⁹

Daarbij dient ervan te worden uitgegaan, dat de installaties zullen worden voorzien van gebruikelijke preventieve en mitigerende maatregelen.

Tevens dient te worden beschreven, welke bestemming (en welk ruimtebeslag) de reststoffen van de verwerking zullen hebben.

Onzekerheden en onnauwkeurigheden in deze milieu-informatie moeten worden vermeld.

²⁸Zie ook reactie 2 c (bijlage b)

²⁹Zie ook reactie 5 b (bijlage b)

4. Vergelijking van alternatieven

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."

De milieu-effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie (nul-alternatief) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

Bij de vergelijking van de alternatieven dient minimaal te worden betrokken:

- de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid zoals:
 - (diffuse) emissies naar lucht, (inclusief geur), bodem en grondwater, reststoffen, oppervlaktewater (inclusief koeling), riolering en zuivering, verkeer en geluid, veiligheid.³⁰
- logistieke aspecten;
- continuïteit en flexibiliteit van de verwerkmethode(n) in relatie tot de aanvoer van de verschillende hoeveelheden en kwaliteiten slib.
- Technische m.b.t. voorbereidingsmethode(n), slibtransport, ruimtebehoefte, massabalansen, energiebalansen, bedrijfszekerheid en benodigde en/of reeds aanwezige infrastructurele voorzieningen.
- financiële aspecten bestaande uit een bepaling van de te verwachten investeringskosten, de daaruit resulterende kapitaallasten, alsmede een bepaling van de te verwachten bedrijfskosten en transportkosten. Dit ten behoeve van het vergelijken en beoordelen van de realiteitswaarde van de alternatieven.

Bij het vergelijken van de alternatieven op bovengenoemde aspecten dient te worden uitgegaan van het gehele proces van verwijdering van het slib, van afvoer van zuiveringsinstallatie (inclusief relevante (de)centrale voorbereidingsmethode(n), tot en met de eindverwerking (de zogenaamde ketenbenadering).

Het identificeren van een voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijk alternatief kan zo mogelijk aan de hand van een eenvoudige vergelijking van alternatieven worden uitgevoerd. Indien noodzakelijk kunnen voor de vergelijking van de alternatieven wegingsfactoren en multicriteria-analyse (mca) worden toegepast. De multicriteria en wegingsfactoren dienen zodanig doorzichtig te zijn, dat het voor derden mogelijk is de uiteindelijke resultaten te reproduceren.

³⁰Zie ook reactie 2 c (bijlage b)

5. Leemten in kennis

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onderdelen en bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd.

Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is; (bv. de onzekerheid omtrent het, nu en in de toekomst, wel of niet mogen afzetten van compost die niet aan het BOOM voldoet in het buitenland)
- in hoeverre dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

Informatie die voor de besluitvorming essentieel is, kan niet onder leemten in kennis worden opgenomen, maar moet in het MER worden verstrekt.

6. Evaluatieprogramma

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma opstellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en om zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het op te stellen evaluatieprogramma.

7. Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderling vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Aanbevolen wordt om:

- het MER beknopt te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- (eventueel) kaartmateriaal (zo mogelijk) te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda.

8. Samenvatting van het MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming³¹, inclusief de belangrijkste waarden van het milieu in het studiegebied;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

³¹Zie de hoofdpunten van de richtlijnen

Biilage a. Brief van Commissie voor de milieu-effectrapportage dd. 16 oktober 1995 met de hoofdpunten van het advies en een samenvatting van de wijzigingen c.q. aanvullingen in de richtlijnen ten opzichte van dit advies.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Provinciaal bestuur van Zeeland
D.t.v. de afdeling Milieubeheer
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

uw kenmerk
956445/318/59

uw brief
d.d. 4 juli 1995

ons kenmerk
U683-95/Od/ao/720-24

onderwerp
Advies voor richtlijnen milieu-effectrapport
port verwijdering zuiveringsslib Zeeland

doorkiesnr.
030 - (2)347622

Utrecht,
16 oktober 1995

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de verwijdering van communaal en industrieel zuiverings-slib in de provincie Zeeland.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

A large, stylized handwritten signature in black ink, appearing to read 'E.M. Mastenbroek', is written over the typed name and title.

Ing. E.M. Mastenbroek
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
slibverwijdering Zeeland

Hoofdpunten van het advies

In het milieu-effectrapport, dat de provincie Zeeland moet opstellen om (een) methode(n) te kiezen voor de verwijdering voor het communaal en industrieel zuiveringsslib, zouden volgens de Commissie voor de milieu-effectrapportage de accenten moeten liggen op:

- een heldere formulering van de te nemen besluiten;
- de samenhang tussen te accepteren slibkwaliteit, bewerkingsmethoden, verwerkingsmethoden, keuze tussen centrale/decentrale verwerking binnen of buiten de provincie, de uitgangspunten voor locatiekeuzen en de eindverwerking/afzet.

Onderdeel hiervan dient een milieuhygiënische (inclusief logistieke) afweging te zijn van de uitgangspunten voor de locatiekeuze van afvalverwerkingsinrichtingen zoals die in de Streekplanuitwerking zijn aangeduid;

- de formulering van integrale alternatieven, die de verwijderingsketen na het ontstaan van het slib beschrijven;
- een globale beschrijving van emissies bij de verschillende alternatieven.

Wijzigingen in de richtlijnen t.o.v. advies commissie m.e.r.

advies commissie m.e.r.:

Op pagina 7 hoofdstuk 3.2 van het advies doet de commissie de aanbeveling om heldere en eenduidige (bijvoorbeeld technische, financiële, logistieke, milieu-)criteria vast te stellen voor het slibverwijderingsbeleid en beknopt de beschikbare verwerkings technieken hiertegen af te wegen. De uitkomst van deze afweging kan dan zijn dat de methode al dan niet in aanmerking komt voor verdere beschouwing in het MER.

richtlijnen:

In de startnotitie wordt voorgesteld om 3 eindverwerkingstechnieken te beschouwen (verbranden, natte oxydatie, vergassen). Naar aanleiding van inspraakreacties en het gestelde in het definitieve Besluit stortverbod afvalstoffen is het aantal eindverwerkingstechnieken in de richtlijnen toegenomen tot 6 (verbranden, natte oxydatie, vergassen, verglazen, composteren en thermisch drogen)

In de voorbereiding van de richtlijnen bleek dat het nauwelijks mogelijk zou zijn om tijdens het opstellen van het MER, op voorhand, de 6 beschikbare verwerkingstechnieken beknopt af te wegen tegen vastgestelde heldere en eenduidige criteria voor het slibverwijderingsbeleid, zodat er per techniek een afweging gemaakt kon worden of de methode in aanmerking zou komen voor verdere beschouwing in het MER.

In deze richtlijnen wordt dan ook voorgesteld om in principe alle alternatieven gebaseerd op de 6 eindverwerkingstechnieken nader te beschouwen. Wel wordt in hoofdstuk 1.2 van de richtlijnen de mogelijkheid geboden om, op basis van een goede motivatie met duidelijke argumenten, gedurende het opstellen van het MER alternatieven niet verder in beschouwing te nemen.

advies commissie

Op pagina 10 hoofdstuk 5 van het advies doet de commissie aanbevelingen omtrent de aspecten die bij de vergelijking van de alternatieven een rol zouden kunnen spelen.

richtlijnen:

In hoofdstuk 4 van de richtlijnen wordt aangegeven welke aspecten er bij het vergelijken van de alternatieven dienen te worden vergeleken. Deze aspecten zijn gebaseerd op de aspecten uit het advies van de commissie m.e.r. aangevuld met de aspecten zoals deze reeds waren beschreven in de startnotitie.

Bijlage b: Adviezen- en inspraakreacties

1. Door Vertech Treatment Systems B.V. wordt opgemerkt dat:
 - a. Drinkwaterslib en RKG-slib na voorbehandeling, met natte oxydatie kan worden meegenomen.
reactie: Het MER moet kort aangeven, hoe in de verwijdering van andere slibsoorten (dan die onder het voornemen vallen) wordt voorzien. Daarbij moet worden toegelicht, of er - gezien de samenstelling van deze slibsoorten en de in deze procedure te kiezen verwerkingstechniek(en) - perspectieven bestaan voor bundeling in de verwerking. (zie blz 1)
 - b. Het residu dat vrijkomt bij de natte oxydatie op termijn goed toepasbaar kan zijn in de baksteenindustrie.
reactie: In het MER dient aandacht te worden geschonken aan nuttige toepassing. (zie blz 3)
 - c. Het mogelijk is een installatie met een capaciteit van bijvoorbeeld 12.000 ton te realiseren die prijstechnisch met andere slibverwerkingssystemen kan concurreren.
reactie: In het MER zal een vorm van natte oxydatie worden meegenomen. (zie blz 8)
 - d. Gezamenlijke (grootschalige) verwerking van zuiveringsslib en verontreinigde baggerspecie in één Vertech-installatie mogelijk is.
reactie: Het wordt zeker als een voordeel gezien dat er in een installatie meer materialen kunnen worden verwerkt. Het verwerken van baggerspecie maakt geen onderdeel uit van deze m.e.r.
2. Door de Zeeuwse Milieu Federatie wordt opgemerkt dat:
 - a. De stelling dat kwalitatieve en kwantitatieve preventie nauwelijks aan de orde is nader dient te worden onderbouwd.
reactie: In het MER dient aandacht te worden geschonken aan de consequenties van beleidsuitgangspunten ten aanzien van afvalpreventie en hergebruik. (zie blz 3)
 - b. Naast verbranden en natte oxydatie ook biologisch drogen en thermisch drogen in het m.e.r. dienen te worden meegenomen.
reactie: In het MER zal verbranden, biologisch drogen/composteren thermisch drogen en een vorm van natte oxydatie worden meegenomen. (zie blz 8)
 - c. In het MER dient ook aandacht besteed te worden aan de effecten van diffuse verontreinigingen naar de lucht.
reactie: In het MER dient globale milieu-informatie te worden opgenomen betreffende de (mogelijke) (diffuse) emissies naar water, bodem en lucht. (zie blz 11)
 - d. de keuze van vergassing als voorkeursalternatief niet wordt beargumenteerd.
reactie: De argumentatie om vergassing als voorkeursalternatief te noemen ontbreekt inderdaad. In de richtlijnen zal dan ook geen voorkeursalternatief meer worden genoemd.
3. Door de Provinciale Commissie Milieubeheer en Waterhuishouding provincie Zeeland (PCMW) wordt opgemerkt dat:
 - a. Technieken als composteren, biologisch- en thermisch drogen en verglazen als vervolgtechniek op verbranden of vergassen, in het MER dienen te worden meegenomen.
reactie: In het MER zal biologisch drogen/composteren thermisch drogen en verglazen worden meegenomen. (zie blz 8)
 - b. In hoofdstuk 3.1 als extra criterium dient te worden opgenomen

dat de techniek alle ruimte dient te laten voor mogelijke inspanningen op het gebied van preventie en/of hergebruik.

reactie: In het MER dient aandacht te worden geschonken aan de consequenties van beleidsuitgangspunten ten aanzien van afvalpreventie en hergebruik. (zie blz 3)

- c. Er extra aandacht dient te worden besteed aan het aspect "hergebruik van rest c.q. afvalstoffen" Onderzocht dient te worden of deze rest c.q. afvalstoffen elders (b.v. als grondstof) in het proces kunnen worden ingezet.

reactie: In het MER dient aandacht te worden geschonken aan de consequenties van beleidsuitgangspunten ten aanzien van afvalpreventie en hergebruik. (zie blz. 3)

- d. Het mogelijk dient te zijn om gebruik te maken van verbrandingsinstallaties in België, mits deze milieuhygiënisch gezien gelijkwaardig zijn aan de Slibverbrandingsinstallatie van Slibverwerking Brabant te Moerdijk.

reactie: Indien bijvoorbeeld het alternatief a. (verbranding buiten Zeeland, met als aanname verbranding in de toekomstige installatie van Slibverwerking Brabant te Moerdijk) een aanvaardbaar alternatief blijkt te zijn, dan kan bijvoorbeeld als uiteindelijk besluit worden gekozen voor: verbranding buiten Zeeland in gelijkwaardige installatie als die van Slibverwerking Brabant te Moerdijk. Dit besluit geeft dan de aanbieder van het slib de mogelijkheid om het slib af te voeren bijvoorbeeld naar de installatie bij DRSB te Dordrecht of naar een installatie in België. De aanbieder van het slib dient dan wel aan te tonen dat de wijze van verwijdering gelijkwaardig is aan de in het MER beschreven verwijderingketen. (zie blz. 4)

- e. Er meer aandacht dient te worden besteed aan decentrale verwerking, bijvoorbeeld onder en boven de Westerschelde verschillende technieken.

reactie: Het mogelijk dat uiteindelijk, op basis van de gegevens in het MER, wordt gekozen voor een combinatie van alternatieven a tot en met j. Bijvoorbeeld alternatief g. (vergassing decentraal in Sloegebied) met alternatief b. (verbranding in Terneuzen). (zie blz 4)

- f. Bij de keuze van de techniek rekening dient te worden gehouden met lokale omstandigheden.

reactie: Bij het beschrijven en vergelijken van de alternatieven dienen in ieder geval de mogelijkheden voor lokale (voor-)bewerking in beschouwing te worden genomen (zie blz 6)

- g. Bij de locatiekeuze beperking van het transport dient te worden betrokken.

reactie: Bij het beschrijven en vergelijken van de alternatieven dienen in ieder geval de logistiek in beschouwing te worden genomen. (zie blz 5)

- i. Voor het voorkeursalternatief vergassen argumentatie ontbreekt
reactie: De argumentatie om vergassing als voorkeursalternatief te noemen ontbreekt inderdaad. In de richtlijnen zal dan ook geen voorkeursalternatief meer worden genoemd.

- j. Er een eindverwerkingstechniek dient te worden gezocht die niet mag leiden tot een lagere inspanning op het gebied van preventie.
reactie: Het MER dient inzicht te verschaffen in de mate van onzekerheid van de schattingen en een overzicht van de te verwachten maatregelen of initiatieven op het gebied van preventie en hergebruik. Bij de uiteindelijk beleidskeuze voor een of meerdere alternatieven kan hiermee rekening worden gehouden. (zie blz 1)

4. Door Simon de Feyter te Schoondijke wordt opgemerkt dat:
Composteren in het MER dient te worden meegenomen omdat er momenteel onderzocht wordt in hoeverre het mogelijk is de compost zonder storten te verwerken.
reactie: Het alternatief composteren/biologisch drogen wordt in het MER meegenomen. Hierbij dient ook aandacht te worden besteed aan de mogelijkheden voor nuttige toepassing van reststoffen (inclusief afzetmogelijkheden). (zie blz 8)
5. Door Slibverwerking Zeeland B.V. wordt opgemerkt dat:
- a. Sociale aspecten, met name het werkgelegenheidsaspect, in het MER, of bij de besluitvorming in de Provinciale Staten aan de orde dienen te komen.
reactie: Sociale aspecten worden in het MER niet meegenomen.
- b. In de startnotitie op blz 4 onder Wet milieubeheer dient te worden toegevoegd: bevordering gebruik reststoffen
reactie: In het MER wordt aandacht te worden besteed aan de mogelijkheden voor nuttige toepassing van reststoffen (inclusief afzetmogelijkheden). (zie blz 7)
- c. Industrieel slib waar een directe hergebruiksmogelijkheid voor is in de landbouw, ook in het MER dient te worden meegenomen. reactie: In het startnotitie is duidelijk worden aangegeven dat communaal- en industrieel slib dat in de landbouw kan worden hergebruikt niet in het MER zal worden meegenomen. (zie blz 3)
- d. Niet het meest milieuvriendelijke alternatief dient te worden uitgewerkt, maar er eerst een keuze dient te worden gemaakt inzake het te verkieszen alternatief. Deze keuze dient dan te worden uitgewerkt.
reactie: Alle in de richtlijnen genoemde alternatieven worden uitgewerkt, dus ook het nulalternatief en meest milieuvriendelijk alternatief. (zie blz 10)
6. Door Compostering Zeeland V.O.F. wordt opgemerkt dat:
- a. Droge tunnelcompostering, op basis van de in de startnotitie weergegeven criteria, wel als een doelmatig alternatief kan worden gezien. Het restprodukt kan, na menging, leiden tot een nuttig herbruikbare stof.
reactie: Het alternatief composteren/biologisch drogen wordt in het MER meegenomen. (zie blz 8)
7. Door de Zeeuwse Waterschapsbond wordt opgemerkt dat:
- a. de Startnotitie na behandeling in de begeleidingsgroep alsnog op diverse punten is aangepast.
reactie: Nadat de startnotitie door de begeleidingsgroep in concept is opgesteld zijn ter voorbereiding van besluitvorming in Gedeputeerde Staten inderdaad nog enkele wijzigingen aangebracht. Omdat via deze inspraakprocedure de betrokken waterschappen de gelegenheid zouden krijgen om op de richtlijnen te reageren werd het, mede gelet op de tijdsdruk, niet zinvol geacht de begeleidingsgroep alleen voor het bespreken van deze laatste wijzigingen bij elkaar te roepen.
- b. geconstateerd wordt dat de milieutechnisch en financiële acceptabele optie "storten in een grootschalig baggerdepot" gelet op de huidige wet- en regelgeving en de lange termijn van besluitvorming rondom het grootschalig depot niet langer meer reëel is. Ingestemd wordt met het niet nader in beschouwing nemen van deze optie.
De reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.

- c. Voor het alternatief verbranden ook de andere installaties, bijvoorbeeld te Dordrecht bij DRSB, dienen te worden beschreven.
reactie: Indien bijvoorbeeld het alternatief a. (verbranding buiten Zeeland, met als aanname verbranding in de toekomstige installatie van Slibverwerking Brabant te Moerdijk) een aanvaardbaar alternatief blijkt te zijn, dan kan bijvoorbeeld als uiteindelijk besluit worden gekozen voor: verbranding buiten Zeeland in een gelijkwaardige installatie als die van Slibverwerking Brabant te Moerdijk. Dit besluit geeft dan de aanbieder van het slib de mogelijkheid om het slib af te voeren bijvoorbeeld naar de installatie bij DRSB te Dordrecht of naar een installatie in België. De aanbieder van het slib dient dan wel aan te tonen dat de wijze van verwijdering gelijkwaardig is aan de in het MER beschreven verwijderingsketen. (zie blz 4)
- d. Combinaties van de in de startnotitie genoemde 6 alternatieven mogelijk dienen te zijn, waardoor een gedifferentieerde verwerking van zuiveringsslib wordt verkregen, toegesneden op de regionale situatie.
reactie: Het mogelijk dat uiteindelijk, op basis van de gegevens in het MER, wordt gekozen voor een combinatie van alternatieven a tot en met j. Bijvoorbeeld alternatief g. (vergassing decentraal in Sloegebied) met alternatief b. (verbranding in Terneuzen). (zie blz 6)
- e. In het MER dient te worden aangegeven dat ook verwerking van zuiveringsslib buiten Nederland tot de mogelijkheden moet behoren.
reactie: Bij het beschrijven en vergelijken van de alternatieven dient ook te worden ingegaan op het aspect: mogelijkheden voor samenwerking met derden in of buiten de provincie. (zie blz 7)
- f. composteren, drogen en verglazen als uitbreiding van bijvoorbeeld verbranden, dienen in het MER te worden meegenomen.
reactie: In het MER zal biologisch drogen/composteren thermisch drogen en verglazen worden meegenomen. (zie blz 8)
- g. Het is prematuur om vooruitlopend op de resultaten van de proefnemingen vergassen als voorkeursalternatief op te nemen. Ook een bewezen techniek als verbranden had als voorkeursalternatief kunnen worden opgenomen.
reactie: De argumentatie om vergassing als voorkeursalternatief te noemen ontbreekt inderdaad. In de richtlijnen zal dan ook geen voorkeursalternatief meer worden genoemd.
- h. Tabel 2.3.1 uit de Startnotitie de hoeveelheden vrijkomend slib uit 1994 bevat. In 1995 zullen deze hoeveelheden hoger zijn als gevolg van het defosfateren op de rwzi's.
reactie: Het MER dient aandacht te besteden aan de te verwachten jaarlijkse hoeveelheden communaal en industrieel zuiveringsslib in de komende tien à twintig jaar; minimum- en maximumprognose, in nat volume per jaar. (zie blz 1)
8. Door de Nederlandse Slibverglazings Maatschappij (NSM) wordt opgemerkt dat: verglazen volgens het VMT-systeem, op zeeuwse schaal, economisch gezien vergelijkbaar is met verbranden.
Het milieurendement van het VMT-systeem gunstiger is dan bij verbranden omdat de geproduceerde slakken nuttig kunnen worden toegepast of verder kunnen worden bewerkt tot hoogwaardige steenachtige produkten. Deze laatste toepassing leidt weer tot reductie van de integrale verwerkingskosten. Verzocht wordt om verglazen als volwaardig alternatief in het MER op te nemen.
reactie: In het MER zal verglazen worden meegenomen. (zie blz 8)

9. Door de Commissie Milieu wordt opgemerkt dat:
- a. Er een decentrale optie dient te worden toegevoegd namelijk een combinatie van natte oxydatie en verbranding in Zeeuws Vlaanderen
reactie: Het mogelijk dat uiteindelijk, op basis van de gegevens in het MER, wordt gekozen voor een combinatie van alternatieven a tot en met j. Bijvoorbeeld alternatief g. (vergassing decentraal in Sloegebied) met alternatief b. (verbranding in Terneuzen).
 - b. De te kiezen techniek alle ruimte open dient te laten voor inspanningen op het gebied van preventie en/of hergebruik.
reactie: In het MER dient aandacht te worden geschonken aan de consequenties van beleidsuitgangspunten ten aanzien van afvalpreventie en hergebruik. (zie blz 1)
 - c. Er meer duidelijkheid dient te komen omtrent het aantrekken van slib van buiten de provincie.
reactie: Het MER dient aandacht te besteden aan de te verwachten jaarlijkse hoeveelheden communaal en industrieel zuiveringsslib in de komende tien à twintig jaar; minimum- en maximumprognose, in nat volume per jaar. (zie blz 1)
 - d. De motivatie voor het voorkeursalternatief vergassen ontbreekt.
reactie: De argumentatie om vergassing als voorkeursalternatief te noemen ontbreekt inderdaad. In de richtlijnen zal dan ook geen voorkeursalternatief meer worden genoemd.
10. Door Heeren Vuilverbranding Roosendaal B.V. (H.V.R) wordt opgemerkt dat:
- a. het thermisch-droogsysteem hetgeen bij H.V.R. staat opgesteld mee genomen kan worden als alternatief omdat:
 - het beschikt over een AVI met een daarin rookgaszijdig geïntegreerde Slibdrooginstallatie
 - de AVI voldoet aan het BLA
 - het gebruik maakt van een optimaal energetisch proces
 - het voldoende capaciteit heeftreactie: In het MER zal thermisch drogen worden meegenomen. (zie blz 8)
 - b. door het thermisch drogen bij H.V.R. de initiatieven in Zeeuwsch-Vlaanderen niet worden belemmerd.
reactie: Of er sprake is van mogelijke belemmeringen van initiatieven is nu nog niet relevant, maar kan wel een rol spelen in de uiteindelijke besluitvorming.

Biilage c: Tekst van de bekendmaking dd. 17 augustus 1995

Directie Milieu
en Waterstaat

Kennisgeving

**Milieu-effectrapportage
verwerkingsmethode
zuiveringsslib
startnotitie MER-procedure**

December '94 hebben Provinciale Staten van Zeeland het provinciaal milieubeleidsplan 'Kerend Tij Twee' vastgesteld. In dit plan is oogenomen dat er in overleg met de Waterschap- pen voor 1997 een keuze gemaakt dient te worden omtrent de verwer- kingsmethode voor zuiveringsslib. Voordat deze keuze kan worden vast- gelegd in het Milieubeleidsplan dient er een milieu-effectrapport (MER) oo- gesteld te worden. Voordat kan wor- den begonnen met het opstellen van een MER, moet in richtlijnen worden vastgelegd waaraan de inhoud van het MER moet voldoen.

Startnotitie

De wettelijke procedure is gestart met deze bekendmaking van de start- notitie. In de startnotitie is een glo- bale aanduiding van de verschillende technieken en te vergelijken alterna- tieven van verwerken van zuiverings- slib weergegeven. Voordat het MER wordt opgesteld, stelt het college van Gedeputeerde Staten de richtlijnen vast. Deze richtlij- nen geven de gewenste inhoud van het MER aan. Een ieder wordt hierop uitgenodigd oormerkingen te maken ten behoeve van het opstellen van de richtlijnen.

Ter Inzage

De startnotitie ligt van 18 augustus tot en met 30 september 1995 ter in- zage bij de Directie Milieu en Water- staat, Het Groene Woud 1 te Middel- burg, op werkdagen van 9-12 en van 14-16 uur.

Inspiraak

Tot en met 30 september 1995 kan een ieder opmerkingen met betrek- king tot de te geven richtlijnen schri- telijk indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Zeeland, Directie Milieu en Waterstaat, Postbus 165, 4330 AD Middelburg. Bij het indienen van opmerkingen kan worden verzocht om persoonlijke ge- gevens niet bekend te maken.

Nadere informatie

De startnotitie is op te vragen bij het informatiecentrum van de provincie Zeeland (tel: 01180-31400). Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot de heer W.F.J. Vette, bu-ureau Bodem en Afval, tel. 01180-31774.

Het Groene Woud 1, Postbus 165,
4330 AD Middelburg.